

Nr 9.

Ankom till riksdagens kansli den 15 mars 1917 kl. 2 e. m.

*Andra kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 9,
i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl.
Maj:t angående åtgärder för undersökning av olika
metoder för bärgning av säd m. m.*

I en inom andra kammaren väckt och till dess andra tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 20, har herr *Sommelius* hemställt, »att andra kammaren ville besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla dels det täcktes Kungl. Maj:t vidtaga åtgärder för undersökning av de i vårt land och jämväl i vissa främmande länder tillämpade bärgningsmetoder för all slags säd samt eventuellt genom sakkunnige utröna dessa och andra metoders användbarhet och lämplighet, dels att i en kortare uppsats till lantbruksbefolkningen sprida de erfarenheter, som därvid kunna vinnas, och dels slutligen att i sammanhang härmed låta undersöka brukliga och eventuellt nyare metoder för sädestorkning».

Med avseende på motiveringen tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet, som vid behandlingen av ifrågakvarande motion ansett det vara lämpligt att inhämta kungl. lantbruksstyrelsens yttrande i ämnet, har, efter därom hos vederbörande statsråd gjord framställning, av nämnda myndighet fått mottaga det utlåtande, som återgives i bilaga.

Utskottet. Förevarande motion fäster uppmärksamheten på den viktiga frågan, hur lantmannen skall kunna tillförsäkras största möjliga skörderesultat

genom att lämpliga bärgningsmetoder allmänt komma till användning. Att det svenska jordbruket gör stora förluster på grund av sen sädesbärgning kan icke förnekas, och utskottet kan därför icke annat än vitsorda det intresse för vår modernäring, som förestavat motionärens förslag till motverkan av nämnda missförhållande.

Om utskottet sålunda finner motionens syfte behjärtansvärt, tror utskottet dock icke, att en undersökning av den art, motionären förordad, skulle visa sig så synnerligen givande. För det första torde, efter vad utskottet har sig bekant och även kungl. lantbruksstyrelsen framhåller, de allra flesta goda bärgningsmetoder i allmänhet vara väl kända av jordbrukarna i vårt land. En god sammanfattning av på olika orter brukliga metoder, som redan synes fylla ändamålet med en upplysningsskrift av det slag som i motionen påyrkas, utgör den av motionären omnämnda, som bilaga till utskottet överlämnade broschyren av lantbruksakademiens sekreterare professor Juhlin-Dannfelt. I de nordliga och mellersta delarna av landet — över huvud där skogsbygden är dominerande — torde i regel de mera effektiva bärgningssystemen, såsom hässjning m. fl., begagnas. I de sydligare delarne åter, och särskilt på slättlandet, använder man sig oftast av mera lättvindiga bärgningssystem i förhoppning på att tjänlig väderlek på kort tid skall möjliggöra den skördade sädens torkning. Bärgningsperiodens tidigare inträdande i dessa trakter gör också, att utsikterna till gynnsammare bärgningsväder här äro större. Givet är emellertid, att jordbrukaren genom användandet av vanlig skylning eller andra enklare bärgningsmetoder alltid utsätter sig för en risk, vilken, även om dess påtagande under normala förhållanden i och för sig kan synas nog så försvarligt, likväl kan medföra svåra förluster. Så har varit händelsen vid ogynnsam väderlek exempelvis i Skåne. Därför torde även det skånska jordbruket, som närmast synes bildat utgångspunkt för motionärens framställning, stundom kunna hava fördel av att tillämpa sådana säkrare bärgningsmetoder, som äro kända från landets nordligare provinser. Spridandet av nödig upplysning härom synes emellertid utskottet vara en uppgift, som närmast tillkommer vederbörande läns hushållningssällskap.

Vad vidare beträffar den av motionären endast i förbigående vidrörda frågan om torkning av tröskad säd, torde, såsom kungl. lantbruksstyrelsen framhåller, det huvudsakligaste hindret för ett allmänt användande av erforderliga torkapparater vara att söka i de ganska avsevärda kostnader, som äro förenade både med deras anskaffande och drift.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon kam-
marens åtgärd föranleda.

Stockholm den 13 mars 1917.

På utskottets vägnar:

WALTER KANT.

Närvarande vid förevarande ärendes slutbehandling: herrar Kant, O. Nilsson i Örebro, Johanson i Gäre, Sjögren, Mossberg, Persson i Västervik, Nilsson i Antnäs, Lindström, Gabrielson och Persson i Fritorp.

*Bilaga.**Yttrande av kungl. lantbruksstyrelsen.*

Till Konungen.

Genom nådig remiss den 9 februari 1917 har Eders Kungl. Maj:t anbefallt lantbruksstyrelsen att avgiva utlåtande över en av herr Sommelius i riksdagens andra kammare väckt motion om skrivelse till Eders Kungl. Maj:t angående åtgärder för undersökning av olika metoder för bärgning av säd m. m.; och får, till åtlydnad härav styrelsen, med återställande av remissakten, i underdånighet anföra följande.

Såsom motionären framhåller, äro nederbördsförhållandena i vårt land i allmänhet ogynnsamma för bärgningen av säden, i synnerhet höstsäden, vilken ock är den ömtåligaste. Sommarens största nederbörds mängd faller nämligen i augusti, eller just den tid då brödsäden skördas. Att ett sådant förhållande skall i hög grad vanskliggöra bärgningen ligger i öppen dag. Det är ock tydligt, att ju otjänligare väderleken är, desto viktigare är det att bästa och lämpligaste bärgningsmetoder användas. Frågan om vilka dylika metoder, som äro de bästa för olika orter i vårt land, är dock icke så lätt avgjord, som det möjligen kan förefalla. Den bästa metoden för en ort är ingalunda detta för alla orter, och den metod, som lämpar sig under ett år med dess nederbörds mängd, är icke med säkerhet den fördelaktigaste under ett annat. Ändamålet med bärgningsanordningarna är dels att så fort och fullständigt som möjligt befordra torkningen av säden, så att den utan risk kan sammanföras i lador eller större stackar, dels att härvid, så vitt möjligt, icke endast skydda säden för nederbördens skadliga inverkan utan även mot för mycken handtering, då den vid sådan lätt utfaller och förfäres, dels ock att så utföra allt arbete såväl här för som för sädens bärgning och hemkörning, att minsta möjliga arbetsmängd kräves.

Förhållandet är emellertid, att ju fullständigare säden genom lämpliga bärgningsanordningar skyddas mot nederbördens skadliga inverkan, desto långsammare sker den behövlige uttorkningen. Vid en sådan bärgningsmetod måste säden nämligen hopsättas tätare och mera kompakt, varigenom vindens och solvärmens förmåga att ur säden borttaga fuktigheten i hög grad minskas. Genom den längre torkningstiden utsätter man ock givetvis mera den skördade säden att bliva skadad av regn. De omsorgsfullare bärgningsmetoderna kunna sålunda, under vissa förhållanden, medföra olägenheter, och detta torde ock vara orsaken till att på den stora öppna slätten, där torkningen under tjänlig väderlek sker på mycket kort tid, de mera omsorgsfulla metoderna ej vinna insteg. Den, som använder sig av dessa senare, kan nämligen där hava sin gröda obärgad, utsatt för regn, under det att den skörd, som under några vackra torkdagar varit uppsatt i öppna rökar eller skylar, för länge sedan kommit under tak.

Det är sålunda tydligt, att man ingalunda kan för olika trakter och för olika väderleksförhållanden fastslå vissa bärgningsmetoder såsom de för alla förhållanden bästa. De allra flesta goda bärgningsmetoder äro ock i allmänhet väl

kända av jordbrukarna, ehuru dessa, såsom ovan anförts, icke vilja eller ens alltid böra begagna sig av desamma. Under sådana förhållanden torde icke mycket vara att vinna genom en undersökning av de i vårt land och i främmande länder tillämpade bärgningsmetoderna för säd eller genom spridning av uppsatser rörande olika sätt för grödans inbärgning.

Rörande nyare metoder för torkning av den tröskade säden, torde lämpliga sådana finnas av skilda slag. Men det gemensamma för dem är, att anskaffningskostnaderna för den maskinella utrustningen är ganska betydande, och att även driftkostnaderna för desamma äro rätt avsevärda. De komma sålunda ej till önskad användning annat än vid industriella anläggningar och hos köpmän, förnämligast sådana, som driva utsädesaffärer. Kunde något mer effektiva och prisbilliga torkinrättningar åstadkommas än de, som nu finnas i marknaden, för användning hos större jordbrukare och sammanslutningar av mindre, skulle detta onekligen vara av den allra största betydelse, i synnerhet för bevarandet av utsädets gröningsförmåga. Såsom ett hinder för anskaffande av dylika apparater kommer dock alltid det förhållandet att göra sig gällande, att det ingalunda är varje år, som de behöva komma till användning. Stockholm den 10 februari 1917.

FREDRIK EGERSTRÖM.

Wilh. Heyman.
föredragande.